

Posudek oponenta bakalářské práce

Andrej Kafka, Fragment knihovny Přemysla Pittera (1895–1976) v Knihovně Národního muzea, bakalářská práce předložená k obhajobě na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK, Praha 2019.

Předkládaná bakalářská práce zpracovává knižní dar, který věnoval roku 1949 Knihovně Národního muzea (KNM) známý charitativní pracovník a kazatel Přemysl Pitter (1895–1976). Celkově bylo zpracováno 65 tisků v 84 svazcích, v tom 11 titulů periodik v 27 svazcích; z monografií bylo ve fondu KNM dohledáno jen 13 titulů ve 14 svazcích. Původní rozsah daru byl vymezen na základě zápisů v přírůstkové knize KNM.

Životopis dárce je založen na několika knižních titulech; v několika detailech student čerpal také z vlastního rozhovoru s pamětníkem, který své vzpomínky na Pittera také publikoval. Z rozhovoru ve vztahu k tématu práce vyplynulo, že Pitter před emigrací rozdával knihy a že o věnování souboru pro KNM se svými spolupracovníky nehovořil.

Vlastní jádro práce tvoří analýza souboru knih s důrazem na rozsahem nevelký, ale důležitý sborník národních písní z 19. století, který je dnes uložen ve fondu rukopisů KNM. Dle zadání je cílem této analýzy identifikace případných zásahů Pittera do knih, obsahová charakteristika darovaných knih a konečně zkoumání provenienčních znaků. Zatímco projevy čtenářského zájmu Přemysla Pittera o jím později darované knihy se nepodařilo prokázat, darované knihy byly charakterizovány („koláčové“ grafy na s. 20–21: lepší by bylo tato data reprezentovat v tabulce; zajímavější grafy jsou na s. 22–23, v nich je možné pozorovat shluky knih s podobnými charakteristikami na časové ose), podobně v rámci průzkumu provenienčních znaků bylo vymezeno několik okruhů, z nichž knihy pocházely (knihy vytištěné v tiskárně donátorova otce Karla Pittera, knihy z majetku jeho příbuzenstva). Přepisy z přírůstkové knihy nejsou úplně přesné: určitě mělo být respektováno to, že obsahuje zkratky (a ty buď rozvádět, nebo uvést zkracovací znaménko); pokud byly chyby už v originále, mělo na ně být upozorněno v závorce vykřičníkem.

Už zmíněný rukopisný sborník KNM, sign. III G 55 (XIX, pravděpodobně 1835–1865) obsahuje 54 ff. menšího formátu, jeho vlastníkem byl v 19. století Jan Pitter. Student se v jeho popisu nedrží důsledně kodikologické terminologie (např. užívá termín „pisatel“ m. „písař“), ale na úrovni bakalářské práce je možné považovat jej za dostatečný. Oceňuji studentovy dobré postřehy o skladbě rukopisu (zejména k místům, kde došlo ke ztrátě textu) i jeho trefnou obsahovou i formální charakteristiku části zapsané prvním písařem, která zabírá čtyři pětiny rozsahu rukopisu a obsahuje na 42 skladeb. Zajímavé jsou zejména studentovy postřehy o písmu, zejména o prokázané tendenci písaře přecházet do novogotického písma, na které byl – na rozdíl od humanistického písma, kterým text psal – zvyklý. (Rád bych jen dodal, že datace podle užití humanistického písma a jeho povahy může být ošidná – každý, kdo byl zvyklý na novogotické písmo, se učil psát „novým“ písmem individuálně, v různém věku, a tak není možné zobecňovat.) Jak si student povšiml, zápis textu provází neustálená gramatika a často fonetický zápis. Pokud se týká porovnání rukopisného zápisu s tištěnými verzemi, které student provedl u dvou skladeb, je možné si klást otázku po účelnosti takového postupu, protože student ve svém porovnání nerozlišuje jevy povahy ryze grafické od hláskové podoby textu (např. interpunkci přepisuje s mezerami), hlavně ale nerozlišuje zřejmé chyby od (kolísavého) úzu – což je samozřejmě mimořádně obtížné. Lepší možná bylo v tomto typu práce takové srovnání neuvádět, resp. porovnat texty po obsahové stránce a nepokoušet se o jejich přepis.

Analýza obsahu napověděla spíše o době vzniku jednotlivých písní než jejich zápisu, přesto oceňuji, že autor tuto analýzu provedl formálně bezchybně a pracoval s relevantní historickou i literárněvědní produkcí, pouze při svých úvahách o cenzuře (s. 36) měl užít také publikaci WÖGERBAUER, Michael a kol. *V obecném zájmu: cenzura a sociální regulace literatury v moderní české kultuře 1749–2014. Svazek I, 1749–1938*. Praha: Academia, 2015. Sborník případně spojuje s revolučním rokem 1848. V rámci přehledu uvedl i názvy a incipity písní. V zásadě odpovídající je i jeho charakteristika žánrové skladby písní, pouze u „melancholické“ skladby se jedná asi o lyriku? Dále by mě zajímalo, proč neuvedl více o kramářské písni, která je také zapsána ve sborníku. Čím je, jak uvádí, „typická“? Vždyť kramářské písně zpracovávaly různé typy námětů...

Nejzávažnějším nedostatkem, pokud jde o pojednání o rukopisném sborníku, je, že student nezjistil, kdo byl Jan Pitter, který byl podle zápisu v něm jeho majitelem v 19. století, ačkoliv tato informace je dostupná. Pokud by nahlédl do matričního záznamu o narození Přemysla Pittera (Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik, katolické, vnější obvody, Smíchov, sign. SM N26, 1893–1896:

<http://amp.bach.cz/pragapublica/permalink?xid=2F1F3A0190A64C8B94EE4F1AD0997955&scan=392>), který je odkázán v hesle *Přemysl Pitter* na české Wikipedii, zjistil by, že se pravděpodobně jednalo o Přemyslova dědečka, rukopis tedy pocházel z rodinné pozůstalosti.

Pokud jde o motivaci Přemysla Pittera k věnování knih do KNM, je možné souhlasit s Kafkou, že se mu knihy nehodily, a tak se jich zbavil. KNM si vybral zřejmě kvůli stáří knih (s. 50). Víme-li nyní, že rukopisný sborník pocházel nejspíše ze sbírky jeho dědečka, možná byl motivován i zachováním rodového dědictví, které je zároveň důležité pro poznání období formování novodobého českého národa. Pro takový účel se mohla KNM jevit jako velmi vhodná instituce.

Po stylistické stránce obsahuje práce často neobratné formulace, zejména v úvodu (tam se nachází i odstavec o jedné větě), občas i zbytečné archaismy („jeho humanistický přístup neznající předsudků“, s. 11). Na některých místech jsou uvedeny údaje, které nemají v práci patřičný kontext: („pedagogická očekávání do něj vkládaná“, s. 11 – kým; „dědictví po Miloši Seifertovi“, s. 12 – jak k němu přišel?; „charakteristický pedagogicky[!] přístup“, s. 12).

Celkově práci ale především chybí přesah. Ten je třeba hledat nejen v životopisu Přemysla Pittera, který už byl ostatně v literatuře několikrát zpracován, ale také v obecném zamyšlení nad možnostmi a limity podobných provenienčních průzkumů. K nim jsem v seznamu literatury nenašel jediný titul (!), a to ani ze zahraniční, ani z české produkce. S cizojazyčnou literaturou student vůbec nepracoval. Výše uvedené považuji za hlavní a zásadní nedostatek práce, která je po věcné stránce – odhlédneme-li od prve uvedených lapsů – zpracována na dobré úrovni. Je sice dosti popisná, ale student pracoval s relevantní historickou a literárněvědní produkcí. Pokud jde o pramenné údaje k rodině Přemysla Pittera, zde nenahlédl do údajů v matrikách, ačkoliv jsou dostupné v naskenované podobě na internetu.

Na závěr si dovoluji autora požádat, aby si k obhajobě připravil odpovědi na tyto otázky:

- Má smysl podnikat rozbor žánrového složení u takto malých souborů?
- Proč u některých svazků, u nichž je uvedena signatura, chybí některé údaje, například rok vydání? Pokoušel jste se je dohledávat v bibliografiích?
- Proč při kvantitativním vyhodnocení byl vzat v úvahu kromě počtu tisků i počet svazků?

Vzhledem k výše uvedenému bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji ještě známkou **velmi dobře**.

V Praze dne 22. srpna 2019

Mgr. Jindřich Marek, Ph.D.
Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK

Aspekt práce	Vysvětlení	Bodové hodnocení
metodologie a věcné zpracování tématu	<i>hodnotí se zvládnutí obsahové (věcné) stránky práce, splnění zadaného úkolu, využití výzkumných metod apod.</i>	25 bodů
přínos	<i>hodnotí se přínos a novost práce pro informační vědu v ČR</i>	15 bodů
citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů	<i>hodnotí se zejména využití odkazů a pramenů v textu, korektnost citování; hodnotí se využití cizojazyčných pramenů</i>	10 bodů
slohové zpracování	<i>hodnotí se čtivost textu, skladba vět, odborný styl vyjadřování, rozsah práce</i>	7 bodů
gramatika textu	<i>hodnotí se gramatická úroveň práce, hrubky, čárky ve větách apod.</i>	5 bodů
CELKEM		62 bodů

Hodnocení bc. a dipl. prací

Bodový zisk za práci	Hodnocení
0-50 bodů	Neprospěl, nedoporučeno k obhajobě
51-60 bodů	Dobře (3)
61-80 bodů	Velmi dobře (2)
81-100 bodů	Výborně (1)